

Il·lustríssima alcaldessa, Mercè Cabanas; exalcaldes, regidores i regidors, família i amics, taradellencs i taradellenques, bona nit.

Quan vaig arribar a Taradell, fa 38 anys i tres mesos, per dirigir la nova biblioteca i amb tota la vida per endavant, mai m'hauria imaginat que tancaria la meva trajectòria professional fent el pregó de Festa Major. És un gran honor i estic molt agraïda a l'alcaldessa, Mercè Cabanas, per la proposta, que vaig acceptar amb il·lusió i un gran respecte.

Per a molts de vosaltres soc l'Eva de la biblioteca, i per als meus companys bibliotecaris, com que tenim per costum anomenar-nos pel nom i pel lloc on treballem, soc l'Eva de Taradell.

Em sento molt afortunada perquè sempre he pogut treballar del que més m'agrada, fer de bibliotecària, i perquè la vida m'ha regalat de poder fer-ho aquí entre vosaltres, a la Biblioteca de Taradell.

Quan vaig arribar no coneixia absolutament ningú. Tampoc coneixia res del poble ni del seu entorn, però us puc dir que Taradell m'ha enamorat a poc a poquet al llarg dels anys.

El primer hivern quan al matí pujava de la plana emboirada i aquí feia sol; la primera vegada que vaig anar al castell i vaig pensar que era el vostre racó secret; quan vaig pujar a l'Enclusa, amb la comarca als peus i la bandera onejant i vaig entendre per què en parlem amb orgull; entrar a les Cuines d'en Rocaguinarda i respirar el passat bandoler; fer la ruta literària pel Mont-rodon de Toni Pladevall; la frescor de la Font Gran; l'església, el Pujoló i podria continuar molta estona...

Tot això i moltes coses més han fet que em quedés tants anys aquí.

Visc a Manlleu i vaig néixer a Manlleu, en una família treballadora poc avesada a la lectura, però sempre agrairé als meus pares que, a mesura que nosaltres –el meu germà i jo– anàvem creixent, la casa s'anés omplint de llibres: primer els contes infantils, després els còmics –que llavors en dèiem “tebeus”–, els llibres d'aventures, les revistes juvenils que intercanviàvem amb els veïns, i també perquè poguéssim fer bé els deures aquelles enciclopèdies que es pagaven a poc a poc i que es lluïen amb orgull al moble del menjador.

A finals de la bàsica, quan amb les amigues sortíem del col·legi, travessàvem corrents la plaça de Manlleu per pujar de tres en tres les escales de la biblioteca. Era talment un lloc màgic, un espai que ens feia sentir grans, i on les bibliotecàries –les estimades Ramona i Mercè– ens miraven per sobre les ulleres quan els demanàvem amb timidesa a quin llibre podríem trobar la informació que necessitàvem. Amb solemnitat i sense dubtar, s'adreçaven directament a una de les prestatgeries, miraven els lloms dels llibres, n'agafaven un, l'obrien i resseguien l'índex amb el dit per dir-nos finalment: “A la pàgina 123 trobaràs el que busques.” A mi això em fascinava.

Amb les amigues ens hi passàvem hores i més d'una tarda ens feien fora perquè ens enriolàvem per qualsevol cosa o perquè parlàvem més alt del compte.

Amb només 16 anys, encara adolescent i estudiant del tercer curs del que llavors s'anomenava el BUP, la Ramona em va demanar si voldria treballar a la biblioteca durant l'estiu substituint l'auxiliar. Mentre folrava muntanyes de llibres i picava fitxes del catàleg en una màquina d'escriure d'aquelles antigues la Mercè bibliotecària em recomanava llibres, llibres que m'endinsaven al món adult i que després comentàvem en veu baixa. Quan l'estiu següent hi vaig tornar a treballar ja feia mesos que ho tenia més que decidit: volia ser bibliotecària.

Per accedir a la que llavors encara era l'Escola de Bibliologia de la Diputació de Barcelona vaig haver de fer un examen d'ingrés. Quan vaig arribar a les portes de l'escola hi havia un grup nombrós d'aspirants, la majoria més grans que jo, esperant amb posat seriós i cara d'intel·lectuals que els cridessin per entrar a fer l'examen.

Em va agafar mig atac de pànic i va venir just com no torno cap a casa. Al cap d'uns dies de patiment em van confirmar que havia aprovat i que al setembre podia començar el curs i una nova etapa d'estudiant a Barcelona.

L'escola, que poc després ja va passar a ser universitària, no podia estar en un lloc més emblemàtic: els baixos de la Biblioteca de Catalunya, al carrer del Carme, al cor del Raval. A finals del primer curs, al tauler d'anuncis ja ens oferien feines temporals, així que molt aviat vaig començar a fer substitucions, a la veïna Biblioteca de Sant Pau i després a Martorell. Finalment em van oferir una plaça a Barcelona, a la biblioteca de Sant Martí de Provençals, situada al centre cívic del barri de la Verneda, embrió de l'ara premiada Biblioteca Gabriel García Márquez.

La Verneda era un barri obrer, al límit de la ciutat amb Sant Adrià, un barri de gent senzilla que participava en tot el que el centre cívic –que bullia sempre i a totes hores d'activitat– organitzava. Hi vaig passar gairebé tres anys intensos, havia fet pràctiques a biblioteques universitàries i especialitzades durant la carrera però el tarannà d'aquella biblioteca tan viva que sempre portaré al cor va fer que decidís enfocar la meva vida professional cap a la biblioteca pública.

Quan vaig aprovar les oposicions vaig triar la plaça de Taradell perquè volia estar prop de casa i de la família. Així que, amb molta pena, vaig deixar Sant Martí per anar uns mesos al local del Servei de Biblioteques a preparar la nova biblioteca. Van ser dies i dies anant i venint de Barcelona amb el tren, registrant i localitzant llibres a la base de dades, omplint i enumerant les caixes que guardàvem al magatzem fins que aquí el local, el mobiliari i totes les instal·lacions estiguessin a punt.

Pocs dies abans de la inauguració, va arribar tot l'equip amb les furgonetes ben carregades, i entremig d'electricistes, pintors i fusters vam començar a posar a lloc els llibres i tot el material.

Com que jo estava embarassadíssima del meu fill Marc, els meus companys no em deixaven aixecar pesos i feia el que bonament podia, ordenava els llibres a les prestatgeries, organitzava el taulell mentre tot anava prenent forma.

El darrer dia, quan ja havíem acabat la feina, vam anar a fer el cafè a Falange, i recordo que els meus companys em deien rient: “Encara hi ets a temps, torna a Barcelona, que aquest poble és molt petit i t’avorriràs molt.” Però estaven ben equivocats: m’hi he quedat 38 anys i no m’he avorrit mai.

Recordo que veure el cartell de la inauguració als aparadors de les botigues properes em va fer pessigolles a la panxa. Deia:

“Vine a inaugurar la teva biblioteca: Biblioteca Popular de Taradell.”

Sempre he cregut que aquell cartell que encara conservo m’estava marcant el camí, el full de ruta a seguir en el futur: fer que la gent se sentís seva la biblioteca.

La biblioteca, que era fruit d’un acord entre l’Ajuntament, la Diputació de Barcelona i la Caixa de Manlleu, va quedar inaugurada la tarda del 4 de juny de 1987, a la carretera de Balenyà, 16, al primer pis de la Caixa de Manlleu, amb els parlaments oficials i la xerinxola de Titelles Naip.

La biblioteca feia molt goig. Era petita, però en aquell moment moderna, amb un mobiliari atrevit, d’un color rosat molt peculiar –segur que molts de vosaltres el recordareu–, amb un espai dedicat als nens, una secció de revistes i diaris, i una col·lecció de 4.000 llibres nous de trinca esperant els seus lectors.

Els primers dies no donàvem l’abast registrant els nous usuaris, que eren en gran part escolars que portaven amb il·lusió la seva fotografia per fer-se el carnet i agafar llibres en préstec. A mitja tarda ja sentíem que pujaven corrents l’escala, obrien la porta, guardaven la maleta als caixons de l’entrada i buscaven una taula lliure per fer els deures.

La biblioteca es va convertir en el punt de trobada de la canalla. Quan no hi havia lloc per a tots, es quedaven una estona a l’escala o a l’entrada del carrer. I com que eren prou sorollosos i moguts, teníem els pobres veïns ben enfadats. De tant en tant pujava Vicenç Tió, el director de la Caixa de Manlleu en aquell moment, i em deia tot seriós: “Els veïns s’han tornat a queixar.” Ens feien enrabiar, però si pel que fos no venien durant uns dies els trobàvem a faltar.

Aviat van començar les entranyables sessions de l’Hora del Conte en aquella petita grada de la part infantil, les visites d’il·lustradors com la Pilarin i en Picanyol, la màgia del mag Hausson i els tallers.

Quan miro les poques fotografies que tenim d'aquells anys, reconec en aquelles cares infantils alguns pares i mares que anys més tard han vingut o venen amb els seus fills a la sala infantil. Quan els sento explicar contes en veu baixa, em tornen les pessigolles a la panxa, és un d'aquells moments especials que fan que estimi aquesta feina.

I no puc evitar un somriure quan en aquelles fotografies hi apareixen, també i ben petites, les que ara són companyes de professió Rosa Garcia, Laura Pla, Laia Romaní, Aina Homs...

He de dir que la implicació de la gent de Taradell amb la biblioteca es va fer present des del primer moment i ha continuat sempre. En un tres i no res vam comptar amb una llarga llista de persones que col·laboraven en el que calgués. Maria Godayol, Paquita Clot i Frederic Jané venien amb el seu teatrí a fer titelles; a la tardor, Isabel Sañé explicava contes vestida de castanyera, Maria Verdaguer tenia els nens embadalits mentre els explicava històries d'"antas"...

Els primers anys els adults que venien eren minoria i per això ens desvivíem perquè trobessin el que buscaven i perquè tornessin un altre dia.

Cada dos mesos arribava el transportista amb tres o quatre caixes de llibres nous –que és una de les millors coses que passen a les biblioteques–, i quan les obríem ja sabíem a qui agradarien. Trucàvem des d'aquell telèfon de rodeta que teníem al magatzem, un minúscul quartet al fons de la biblioteca: "Ha arribat un llibre que no et pots perdre, te'l guardem?" I la resposta sempre era afirmativa.

En aquella època encara no hi havia internet. Per estar al dia dels temes d'actualitat retallàvem articles dels diaris, sobretot dels dominicals del cap de setmana, i fèiem uns fantàstics dossiers de premsa que guardàvem en unes caixes d'arxiu verdes que omplien de banda a banda el sobre de les prestatgeries i que ens solucionaven moltes consultes.

Els divendres a la tarda s'obria la porta i apareixia mossèn Pladevall amb uns quants llibres sota el braç. Sempre em feia la mateixa pregunta: "Oi que aquests no els tens?" Com enyorem veure aquell home savi i inquiet, que no tenia mai un no per a ningú, assegut a la biblioteca parlant amb algun estudiant que li demanava consell o amb l'investigador que li portava una tesi o l'esborrany d'un llibre per revisar.

Els dies i els anys anaven passant, la biblioteca creixia: més prestatgeries, més llibres, menys espai, més pes... fins que vam arribar a la saturació i ja no podíem ni créixer ni organitzar cap activitat. Fent broma, sempre dèiem que qualsevol dia baixaria el sostre i ens trobarien assegudes a la caixa de cabals de la Caixa de Manlleu.

Quan va arribar el primer ordinador de treball, d'aquells amb disquetera, vam deixar de banda la màquina d'escriure elèctrica i vam començar el procés d'informatització de tot el fons. Poc abans del trasllat ja teníem un ordinador amb connexió a internet, una novetat que va encantar als joves usuaris que cada tarda feien cua per utilitzar-lo.

Tancar definitivament la porta aquell setembre del 2002 us asseguro que no va ser gens fàcil.

Per la Festa Major d'hivern del 2003 es va inaugurar amb una gran festa als jardins de Can Costa la nova biblioteca, que va passar a anomenar-se Biblioteca Antoni Pladevall i Font, en honor del capellà i historiador taradellenc de qui més tard en va rebre la col·lecció particular formada per un ric fons de monografies locals, art i història medieval.

Canviar de local va ser com tornar a començar de nou. Passàvem d'un espai saturat a un espai ampli, lluminós i agradable, amb l'entrada a peu de carrer i amb el bon veïnatge del Centre Cultural. La secció de música, les pel·lícules i sobretot els ordinadors amb connexió a internet eren les novetats més atractives. El fons s'havia renovat i la sala infantil plena de contes feia les delícies dels més petits.

Començàvem una nova etapa plena de reptes, però també de molta il·lusió. Sabíem d'on veníem i cap on volíem anar. I l'antic cartell em continuava marcant el camí, el full de ruta.

Calia treballar perquè la gent se sentís seva la biblioteca, perquè fos un espai on les persones entressin i es moguessin lliurement, que generés pau, que despertés la curiositat, les ganes d'aprendre, de descobrir i que facilités l'accés universal a la informació, la cultura i el coneixement.

Calia treballar perquè la biblioteca fos per a tothom. I quan dic tothom, és tothom: petits, mitjans, grans i més grans, gent amb molts estudis i gent amb pocs estudis, els que llegeixen molt i els que llegeixen poc, els que pensen blanc i els que pensen negre, els que són d'aquí i els que venen d'allà.

Programar un calendari estable d'activitats de promoció de la lectura que acostés diferents tipus de públic a la biblioteca, col·laborar amb les entitats del poble, a més d'oferir una carta de serveis de qualitat a les escoles i l'institut han estat els nostres objectius prioritaris.

I és en tot això en el que hem treballat tots aquests anys.

Des d'aquella inauguració el 2003 s'han programat tot tipus d'activitats, xerrades, cicles d'història local, audicions de música, tardors gastronòmiques amb tastets i sopars literaris, recitals poètics, monòlegs, exposicions, lectures teatralitzades, cursos d'escriptura i de noves tecnologies, i un llarg etcètera.

Ara quan anem a cursos de formació o a reunions de treball i diem que venim de Taradell i ens fan el comentari "Ah, de Taradell? Feu moltes coses, us seguim a les

xarxes i sou molt actius”, ens omple d’orgull que ens considerin una biblioteca viva i dinàmica.

I és que no hi podem fer res, ens agrada fer d’amfitrions i veure la biblioteca plena de gent gaudint d’una activitat cultural. I si la podem acabar amb un brindis i alguna cosa per picar, molt millor. És el que ara es coneix com a Crear comunitat.

Una de les activitats que més joc ens ha donat des del principi és el Club de Lectura. Si fer tertúlia amb altres persones que han llegit el mateix llibre ja és prou atractiu i enriquidor encara ho és més fer-ho amb els autors i autores. Si passéssim llista dels escriptors més reconeguts del nostre panorama literari gairebé tots han passat pel nostre club de lectura, tot un luxe. I el club porta a organitzar altres activitats, es va al teatre, a fer rutes literàries pel territori i es participa en trobades amb altres clubs de lectura.

No és casualitat que un segon club, el dedicat a la novel·la negra, hagi estat el precedent del Taradell Negre: el festival de novel·la negra catalana, comissariat per Núria Martínez, que el proper any arribarà a la seva cinquena edició i que ha aconseguit captar l’interès dels lectors i posar Taradell al centre del mapa del gènere negre en català.

El projecte “De biblioteca a biblioteca, de país a país”, que va començar el 2011 i que ens ha fet viure a cada edició experiències d’aquelles que no s’obliden, també va néixer per compartir el club de lectura amb biblioteques d’altres països o regions, una proposta que es va anar ampliant amb més activitats per tal de conèixer a fons la cultura de cada país. Fins ara l’hem compartit amb biblioteques d’Escòcia, la Provença, Portugal, Nepal, Cap Verd, el País Basc i Lituània i fins i tot ens hem atrevit a visitar-ne algunes.

Recordo especialment el viatge a Escòcia, a les Highlands. Quan el nostre grup va arribar a la biblioteca de Dingwall ens van rebre a l’entrada amb la música tradicional de les gaites i ens vam emocionar molt. I després dels parlaments, a l’hora de l’aperitiu, rèiem de veure com catalans que no parlaven anglès i escocesos que no parlaven català i ni tan sols castellà xerraven tan alegrement.

Hi ha activitats que ja són un clàssic de la biblioteca.

El cicle de projeccions de viatges *Taradellencs pel món*, un projecte que ja teníem embastat amb el nostre viatger de capçalera, Gerard Roma, quan encara érem a la biblioteca antiga i que segur que ha inspirat més d’algun viatge.

O el Premi Literari Solstici, que arribarà properament a la 25a edició convertit en tot un referent entre els premis literaris d’Osona.

O el Juny Poètic, l’exposició de poemes que busca promoure la lectura de poesia i la creació local.

O les presentacions de llibres dels autors de Taradell. Ens agrada especialment veure’ls arribar amb el llibre acabat de sortir de la impremta sota el braç i la il·lusió amb què el signen als familiars i amics el dia de la presentació.

La sala infantil és com el planter de nous lectors i la mimem i cuidem especialment. Per als més petits s'han programat activitats que fomenten l'hàbit i la competència lectora i que promouen la sala infantil com un espai de descoberta. En horari lectiu es programen sessions de formació d'usuaris i visites escolars i la biblioteca s'omple de nens i nenes que pregunten, observen, raonen, participen i aprenen a utilitzar la biblioteca, tot sota l'atenta mirada d'en Tià, l'esquirol lector que viu entre els contes de la sala infantil. Són els lectors del futur.

Programar activitats és bàsic, però fer-ho amb la col·laboració de les entitats és importantíssim. Formar part del teixit associatiu del poble ha fet que la biblioteca s'arrelés amb força al territori. Ens ho heu posat fàcil, el treball de les entitats és un dels punts forts de Taradell, no descobreixo res de nou. El cas és que al llarg dels anys la biblioteca, l'arxiu fotogràfic i el Grup de Recerca hem teixit complicitats amb gairebé totes les entitats, algunes de manera estable i altres de forma puntual.

A partir d'una proposta dels Tonis es crea l'espai Joan del Colomer i el fons especial dedicat al món rural; amb la sempre activa Associació SomDones celebrem cada any el 8 de març i el 25 de novembre; amb els Toca-sons es crea el fons de bandolerisme, i amb el Centre Excursionista s'afegeix un altre cicle de projeccions a l'agenda, aquest dedicat a la muntanya, una col·laboració que s'enforteix amb la creació dels fons de Senderisme, excursionisme i viatge i la vinculació amb l'expedició catalana Everest'85.

Han estat 38 anys intensos i sempre hem tingut els mitjans de comunicació local al costat per seguir el dia a dia de la biblioteca. La Revista de Taradell, la Ràdio, on he passat estones memorables, i també el Taradell.com.

I és gràcies a l'arxiu fotogràfic, iniciat per Miquel Vilardell i Genís Sañé, i gràcies al Grup de Recerca, que tant estimo, que la meva vinculació amb Taradell és encara més forta.

És en aquestes fotografies que he pogut veure com era el Taradell que jo no he viscut i és amb les històries de vida de les persones que ha entrevistat la colla de voluntaris i amics del Grup de Recerca que he reviscut les vivències i els records de la gent en el Taradell del passat.

Aquest viatge de 38 anys i tres mesos no l'he fet sola. L'he fet sempre ben acompanyada, perquè la biblioteca és una feina d'equip.

Gràcies infinites a les meves companyes Fina Sánchez, Laia Miralpeix i Clara Vinyeta, i a totes les persones que al llarg d'aquests 38 anys han format part de l'equip de la biblioteca.

Gràcies als companys de Can Costa: Anna, Joan, Pep i a tots els tècnics.

Gràcies a l'Ajuntament per la seva implicació i compromís amb la biblioteca.

Gràcies a les regidores i regidors de Cultura pel seu suport.

Gràcies pòstumes a l'alcalde Reig, gràcies alcalde Munmany, gràcies alcalde Verdaguer i gràcies alcaldessa Cabanas.

I acabo:

Quan s'estava construint la nova biblioteca aquí a Can Costa, la primavera del 2002, vaig venir a veure les obres acompanyada de la que llavors era la meva cap del Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, Assumpta Bailac.

Ho recordo com si fos ara perquè em va quedar per sempre gravat a la memòria.

Just al capdamunt de l'escala que puja al primer pis de la biblioteca, em va dir:

“Ets afortunada. Aquí treballaràs a gust i seràs molt feliç.”

I ara que puc mirar enrere i amb perspectiva, constato que no es va equivocar gens ni mica.

Visca la biblioteca!

Visca la Festa Major!

I visca Taradell!

Eva Leucó i Sánchez

18 d'agost de 2025